

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 30.11.2011
SEK(2011) 1453 slutlig

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

SAMMANFATTNING AV KONSEKVENSBEDÖMNINGEN

Följedokument till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING

om inrättande av ett program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (2014-2020)

{KOM(2011) 834 slutlig}
{SEK(2011) 1452 slutlig}

1. INLEDNING

Syftet med den här konsekvensbedömningen är att bedöma de förväntade effekterna av det EU-program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (2014–2020) som föreslås i kommissionens förslag i meddelandet om den fleråriga budgetramen av den 29 juni 2011¹.

För att utarbeta detta initiativ har kommissionen rådfrågat berörda parter och anlitat extern experthjälp. Kommissionen har beställt en halvtidsutvärdering och en slutlig utvärdering av det nuvarande programmet – programmet för entreprenörskap och innovation² – och en undersökning av administrativa kostnader för stödmottagarna. Kommissionen har också inlett ett offentligt samråd³. Två externa studier har gett empiriska data och analys till stöd för konsekvensbedömningen⁴.

Med beaktande av den ekonomiska krisens långsiktiga effekter på konkurrenskraft och entreprenörskap i den europeiska ekonomin måste man undersöka hur de bakomliggande problemen till den lägre tillväxten på europeisk nivå kan åtgärdas, särskilt när det gäller små och medelstora företag. Krisen och dess följder har visat att osamordnade politiska åtgärder på nationell nivå är av begränsat värde, eftersom de inte åstadkommer den kritiska massa som behövs för att påverka de europeiska företagens resultat och tillväxt på de globala marknaderna. De är inte heller så samstämmiga som krävs på lång sikt.

2. PROBLEMFORMULERING

Brister på marknaden, institutionella brister och politiska tillkortakommanden undergräver de europeiska företagens konkurrenskraft, även i små och medelstora företag, särskilt företagens möjligheter att bedriva en mer långsiktigt hållbar verksamhet och deras möjligheter att växa genom tillgång till finansiering och globala marknader.

Särskilda insatser krävs för att ta tillvara de små och medelstora företagens intressen och främja de sektorer där de främst är verksamma. De små och medelstora företagen är en viktig källa till ekonomisk tillväxt och nya arbetstillfällen i EU, eftersom de utgör 99 % av de europeiska företagen, sysselsätter två tredjedelar av arbetskraften inom den privata sektorn och bidrar till mer än hälften av det totala mervärde som alla företag skapar i EU. Under de senaste fem åren har 80 % av alla nya arbetstillfällen skapats i små och medelstora företag⁵.

2.1. Särskilda problem med konkurrenskraft och långsiktig hållbarhet

Företagsmiljön i Europa kännetecknas av skillnader i regelverket mellan olika länder och av att de administrativa förfarandena för att starta nya företag i vissa medlemsstater är alltför tungrodda. Enligt olika undersökningar anser mellan 70 % och 88 % av företagen att de

---

¹ KOM(2011) 500 slutlig.

² http://ec.europa.eu/cip/documents/implementation-reports/index_en.htm

³ http://ec.europa.eu/cip/public_consultation/index_en.htm

⁴ Undersökning om ett nytt program efter det nuvarande programmet och en undersökning om turism av *Economisti Associati*.

⁵ Databasen för statistik rörande företagsstrukturer (Eurostat).

administrativa problemen i andra medlemsstater är ”mycket stora” eller ”stora” i samband med att de överväger att börja bedriva verksamhet över gränserna⁶. Detta går stick i stäv med den allmänna principen om att företag som är etablerade i högkostnadsländer, t.ex. i Europa, ständigt måste kunna anpassa sig för att förbli konkurrenskraftiga på den globala marknaden.

2.2. Särskilda problem med entreprenörskap och med bildande av små och medelstora företag och deras tillväxt

Enligt en Eurobarometerundersökning om entreprenörskap från 2009 ville bara 45 % av EU-medborgarna arbeta som egenföretagare, jämfört med 55 % i USA och 71 % i Kina.

2.3. Särskilda problem med tillgång till finansiering

I många medlemsstater har små och medelstora företag svårt att få banklån. Enligt en extern undersökning⁷ kan 400 000–700 000 små och medelstora företag inte få lån genom det formella finansieringssystemet, vilket sammanlagt motsvarar 40–70 miljarder euro i uteblivna lån, eftersom bankerna kräver omfattande säkerheter och dokumentation om företagets ekonomi och verksamhet. Jämfört med sina motsvarigheter i USA har nystartade företag i Europa sämre tillgång till annan finansiering, t.ex. riskkapital, vilket särskilt gäller små och medelstora företag. Många snabbväxande företag i Europa undersöker därför om de kan expandera i USA i stället för i Europa⁸.

2.4. Särskilda problem med marknadstillträde

Enligt en undersökning av Europeiska centralbanken från 2010 är det största problemet för små och medelstora företag i euroområdet att hitta kunder (28 %). Trots en inre marknad återstår emellertid många hinder för små och medelstora företag att bedriva affärsverksamhet över gränserna i och utanför Europa. Därför exporterar bara 25 % av EU:s små och medelstora företag till andra marknader än de nationella marknaderna och bara 13 % till länder utanför EU⁹. Detta är oroande, eftersom företagets internationalisering fyller en viktig funktion när det gäller att skapa arbetstillfällen och tillväxt¹⁰.

2.5. Behovet av EU-åtgärder

- Åtgärder på EU-nivå skulle innebära ett mervärde på fem viktiga områden: ***Stärka den inre marknaden***, genom att åtgärda den fragmenterade situationen på marknaden när det t.ex. gäller riskkapitalinvesteringar, bättre internationell utlåning och kreditmöjligheter samt informationsrelaterade och organisatoriska begränsningar som innebär att de små och medelstora företagen inte kan dra nytta av de möjligheter som erbjuds på den inre marknaden.
- Omfattande ***demonstrations- och katalysatoreffekter*** genom spridning av bästa praxis för industri och politik. Inom det nuvarande programmet kan de bästa exemplen på att främja

---

⁶ Europeiska företagspanelen, Affärstvister och indrivning av skulder utomlands, 14.7.2010–13.8.2010, <http://ec.europa.eu/yourvoice/ebtp>

⁷ Se fotnot 3.

⁸ *Europe Innova, Meeting the challenge of Europe 2020*, en rapport från expertpanelen för innovation inom EU:s tjänstesektor, februari 2011.

⁹ *EIM, Opportunities for the Internationalisation of SMEs*, juni 2011.

¹⁰ Ibid.

entreprenörskap och små och medelstora företag på nationell, regional och lokal nivå belönas med ett europeiskt näringslivspris.

- **Stordriftsfördelar** på områden där enskilda medlemsstater har svårt att uppnå den kritiska massa som krävs. När det gäller stöd till små och medelstora företag utomlands skapas t.ex. europeiskt mervärde genom att man sammanför nationella insatser och inrättar enheter som skulle sakna den kritiska massan om stödet ges på nationell nivå (t.ex. genom stöd till tillsynsåtgärder i fråga om immateriella rättigheter). Hjälpcentralen som ger små och medelstora företag råd om immateriella rättigheter i Kina, som finansieras genom det nuvarande programmet, erbjuder tjänster som små och medelstora företag i mindre medlemsstater annars inte skulle få tillgång till¹¹.
- **Samstämmighet och konsekvens** i nationella åtgärder genom utbyte av bästa praxis på europeisk nivå och fastställande av referensvärden¹². Ett av de bästa exemplen på framgångsrikt fastställande av referensvärden som finansierats genom det nuvarande programmet är åtgärderna för att förenkla förfarandena vid start av nya företag.
- **EU-institutionernas unika sakkunskaper:**
  - EU:s finansieringsinstitutioner, Europeiska investeringsbanken (EIB) och Europeiska investeringsfonden (EIF) har en ovärderlig erfarenhet av att utforma och införa finansieringsmodeller för små och medelstora företag. Europeiska investeringsfondens erfarenhet under mer än tio år är mycket värdefull.
  - Enterprise Europe Network har åstadkommit påtagliga resultat genom att lägga vikt vid att främja internationalisering av små och medelstora företag (på och utanför den inre marknaden) genom att sprida information om EU-frågor och bidra med underlag för beslutsprocessen. Nätverket fyller en särskilt viktig funktion när det gäller att se till att alla små och medelstora företag har tillgång till samma information och att minska transaktionskostnaderna vid gränsöverskridande verksamhet. Nätverkets värde ligger i de gemensamma metoder, instrument och redskap som används av de särskilt kvalificerade och utvalda tjänsteleverantörer som (sam)finansieras av deras regionala eller nationella myndigheter.

I enlighet med subsidiaritetsprincipen syftar de åtgärder som övervägts i det nuvarande eller framtida programmet inte till att ersätta befintliga nationella åtgärder, utan snarare att komplettera dessa åtgärder. I medlemsstaterna genomförs många initiativ som ska främja entreprenörskap och stimulera de små och medelstora företagens konkurrenskraft, men det krävs samordning och utbyte av bästa praxis. I de flesta frågor som rör små och medelstora företag tycks EU och medlemsstaterna komplettera varandra, eftersom det finns utrymme för sido- och synergieffekter. EU har särskilt en viktig uppgift att aktivera alla politikområden och hävstänger på ett integrerat sätt.

För att beakta de nuvarande budgettstramningarna har de planerade åtgärderna noga valts ut för att de har det största mervärdet på EU-nivå.

---

¹¹ Över 50 000 olika besökare på webbportalen för immateriella rättigheter och tjänster för e-lärande under de tre första åren, över två miljoner träffar, mer än 30 kurser och interaktiva seminarier varje år (varav två tredjedelar i Europa) behandlar de problem som små och medelstora företag står inför.

¹² EIM, juni 2011.

3. MÅL

Det övergripande målet med förslaget att det ska bidra till att uppnå målen i Europa 2020-strategin genom att det inriktas på de särskilda begränsningarna för tillväxten i den europeiska ekonomin.

De två allmänna målen i förslaget är att främja möjligheterna till konkurrenskraft och entreprenörskap, särskilt genom att uppmuntra till bildande av nya små och medelstora företag och att se till att de har möjlighet att växa i den europeiska ekonomin.

De särskilda målen är att förbättra de allmänna förutsättningarna för EU-företagens konkurrenskraft och långsiktiga hållbarhet, främja entreprenörskap, förbättra tillgången till finansiering samt öka marknadstillträdet.

4. ALTERNATIV

Enligt alternativ 1 – **oförändrad politik** – skulle det nya programmet omfatta samma aspekter av konkurrenskraft och frågor som rör små och medelstora företag som programmet för entreprenörskap och innovation förväntas täcka under 2013 och ha en budget på ca 213 miljoner euro per år.

Genom alternativ 2 **upphör** all nuvarande finansiering, vilket innebär en besparing på samma belopp som anges i alternativ 1.

Alternativ 3a grundas på resultaten av den externa undersökningen och är bara en utgångspunkt för konsekvensbedömningen av alternativ 3b och 3c¹³.

Genom alternativ 3b bibehålls verksamhetens nuvarande omfattning med en **balanserad budgetökning**. Alternativ 3c innebär en **riktad budgetökning**, där det ekonomiska stödet begränsas till finansieringsinstrumenten och Enterprise Europe Network.

De alternativ som övervägts i denna konsekvensbedömning anges nedan.

Tabell 1 Översikt över alternativen

	Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3
	Oförändrad politik	EU-finansieringen upphör	EU-finansieringen ökar
Insatsområden	213 miljoner euro/år	0 miljoner euro/år	Alternativ 3B: 340 miljoner euro/år Alternativ 3C: 340 miljoner euro/år
1 – Ökad europeisk konkurrenskraft	Förbättra de ekonomiska förhållandena och regelverket genom fastställande av referensvärden, utbyte av	All nuvarande verksamhet upphör	Alternativ 3B: Grundalternativ samt en rad kompletterande åtgärder på nya områden (t.ex. företagens sociala ansvar) (14 miljoner euro/år)

¹³ Budgeteringen för denna undersökning var inte förenlig med kommissionens slutliga förslag för nästa fleråriga budgetram. Undersökningen beställdes redan 2010, men den kvantitativa analysen är fortfarande relevant. Alternativ 3a finns därför inte med i följande tabeller.

	bästa praxis och initiativ på särskilda områden (11 miljoner euro/år)		Alternativ 3C: All nuvarande verksamhet upphör
2 – Utveckla politik för små och medelstora företag och främja företagets konkurrenskraft	Genomförande och översyn av småföretagsakten på europeisk och nationell nivå (t.ex. främja principen ”Tänk småskaligt först”) (9 miljoner euro/år)	All nuvarande verksamhet upphör	Alternativ 3B: Samma som grundalternativet (9 miljoner euro/år) Alternativ 3C: All nuvarande verksamhet upphör
3 – Nya affärsidéer för hållbara, användarstyrda och designbaserade konsumentvaror	Analys av designbaserade konsumentvaror och stödåtgärder för immateriella rättigheter eller e-företagande (1 miljon euro/år)	All nuvarande verksamhet upphör	Alternativ 3B: Utnyttjande av sådana instrument som ”marknadsintroduktionsprojekt” på områden där små och medelstora företag har särskilt svårt att införa ny hållbar miljöteknik och nya användarstyrda affärsidéer (12 miljoner euro/år) Alternativ 3C: All nuvarande verksamhet upphör
4 – Turism	Fortsatt genomförande av nuvarande initiativ när det gäller turism som samfinansieras genom ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation/ programmet för entreprenörskap och innovation (t.ex. uppföljning av förberedande åtgärder för hållbar turism: EDEN, Calypso) (5 miljoner euro/år)	All nuvarande verksamhet upphör	Alternativ 3B: Utvidga finansieringen till ny verksamhet som rör hållbarhet, med inriktning på att diversifiera varor och tjänster (18 miljoner euro/år) Alternativ 3C: All nuvarande verksamhet upphör
5 – Verksamhet som främjar entreprenörskap	Uppmuntra utveckling av företagarkunskap och företagandena, t.ex. genom utbytesprogram för entreprenörer (11 miljoner euro/år)	All nuvarande verksamhet upphör	Alternativ 3B: Samma som grundalternativet samt en mindre utvidgning av verksamheten för att öka antalet utbyten (12 miljoner euro/år) Alternativ 3C: All nuvarande verksamhet upphör
6 – Finansiella instrument	Fortsatt stöd för tillgång till finansiering, främst genom säkerheter för små och medelstora företag och riskkapitalmedel, med inriktning på företag som växer (113 miljoner euro/år)	All direkt finansiering genom finansieringsinstrumenten upphör. EU-insatserna begränsas till att undanröja juridiska hinder för att skaffa riskkapital över gränserna	Alternativ 3B: Nästan en fördubbling av resurserna med samma instrumentfinansiering för lån och för eget kapital (200 miljoner euro/år) Alternativ 3C: Riktad utvidgning av verksamheten p.g.a. en ökning av finansiering genom riskdelning för risk- och mezzaninkapital (280 miljoner euro/år)
7 – Enterprise Europe Network	Bibehålla nätverkets funktion och omfattning på nuvarande nivå (60 miljoner	Allt direkt ekonomiskt stöd till regionala	Alternativ 3B: Samma som grundalternativet (60 miljoner

	euro/år)	nätverkskonsortier upphör	euro/år) Alternativ 3C: Omskapa nätverket till en central punkt för finansiering av eget kapital (60 miljoner euro/år)
8 – Stöd till små och medelstora företag utomlands	Fortsatt genomförande av nuvarande initiativ (dvs. begränsat ekonomiskt stöd till särskilda initiativ, t.ex. hjälpcentralen som ger små och medelstora företag råd om immateriella rättigheter i Kina (2 miljoner euro/år)	Alla former av direkta initiativ upphör	Alternativ 3B: Utvidgning av instrumenten, t.ex. följande: a) samordning och informationsspridning b) ekonomiskt stöd till befintliga rådgivningsorgan för små och medelstora företag på viktiga marknader utanför EU c) ev. inrättande av centrum för EU-stöd (12 miljoner euro/år) Alternativ 3C: Alla former av direkta initiativ upphör
9 – Internationellt industrisamarbet	Fortsatt genomförande av befintliga initiativ för små och medelstora företag och industripolitiskt samarbete med länder nära Europa i syfte att främja en likartad industripolitik och enhetliga regelverk mellan EU-länderna och andra länder (1 miljon euro/år)	All nuvarande verksamhet upphör	Alternativ 3B: Utvidgning av instrumenten, t.ex. följande: a) dialog om industripolitik och regelverk med länder utanför EU b) företagsdialoger med länder utanför EU c) industripolitiskt samarbete som rör små och medelstora företag (3 miljoner euro/år) Alternativ 3C: All nuvarande verksamhet upphör

5. BEDÖMNING AV KONSEKVENSERNA

En kvantitativ och kvalitativ konsekvensbedömning har i möjligaste mån gjorts för alla alternativ. Försök har gjorts att kvantifiera de huvudsakliga konsekvenserna i form av BNP (mervärde), värde för utlåning/investeringar och sysselsättning samt antal företag som beviljas stöd. En kvantifiering har dock visat sig vara omöjlig när det gäller de indirekta instrumenten, dvs. de instrument som syftar till att skapa och underlätta marknadsvillkoren för små och medelstora företag och vars slutliga konsekvens beror på hur marknadsaktörerna och myndigheterna agerar. Kvantifieringen gäller därför finansieringsinstrumenten och i mindre utsträckning nätverket Entreprise Europe.

När det gäller de föreslagna åtgärdernas verkan omfattade den kvantitativa analysen följande två aspekter: 1. Åtgärdernas kostnadseffektivitet i form av kostnadskvoter som kopplar budgetutgifterna till den förväntade marginella arbetskostnaden och ytterligare effekter på budgetkostnaderna. 2. Administrativa utgifter i form av de administrativa kostnadernas andel av personalkostnaderna och den totala budgeten. När det gäller finansieringsinstrumenten beaktades i analysen utgifterna för förvaltning av olika instrument, t.ex. avgifter till Europeiska investeringsfonden och till finansiella intermediärer.

Alternativ 1: Oförändrad politik

Med en oförändrad politik skulle de politiska målen i det föreslagna programmet bara uppnås till viss del. Mot bakgrund av den ekonomiska krisens följder för företagen innebär

alternativ 1 att de initiativ som för närvarande inte genomförs på bästa sätt förblir underutvecklade och att områden där EU-insatserna tydligt behöver utvidgas (t.ex. finansiella instrument) inte kan dra nytta av någon konsekvent uppsättning EU-initiativ som främjar välstånd.

a) Effektivitet: **De ekonomiska effekterna** uppskattas dock bli betydande, både när det gäller direkt och indirekt stöd. Nettoeffekterna av finansieringsinstrumenten förväntas medföra en ökning av BNP på ca 660 miljoner euro och ge omkring 1,8 miljarder euro i ytterligare möjligheter till utlåning och investeringar i eget kapital. Nätverkets verksamhet förväntas generera en ökning på 200 miljoner euro i ökad omsättning för de företag som beviljas stöd. Positiva **sociala effekter** av finansieringsinstrumenten förväntas genom att fler än 16 000 arbetstillfällen skapas eller tryggas hos omkring 26 000 företag som beviljas stöd. Nätverkets verksamhet förväntas dessutom skapa eller trygga 1 000 arbetstillfällen samtidigt som 900 nya varor, tjänster eller processer utvecklas varje år. **Miljöeffekterna** är positiva tack vare det miljöstöd som tillhandahålls genom nätverksarbetet, finansieringen och investeringar i resurseffektiva och miljövänliga lösningar genom Enterprise Europe Network. Nätverkspartnerna förväntas t.ex. under 2011 leverera miljörelaterade tjänster till omkring 7 500 små och medelstora företag och underteckna samarbetsavtal med över 400 leverantörer av miljötjänster. Vissa **synergieffekter** förväntas mellan olika delar av programmet, särskilt mellan finansieringsinstrumenten och Enterprise Europe Network. I fråga om övrig verksamhet kommer det europeiska nätverket för ambassadörer för kvinnors företagande (med inspiration från de svenska och brittiska nationella programmen till stöd för kvinnor som förbereder sig för och vill starta nya företag) att från och med 2011 kompletteras med Europeiska nätverket av mentorer för kvinnliga företagare. Detta nätverk kommer att erbjuda mentorstjänster för kvinnliga entreprenörer som nyligen startat ett företag.

b) Verkan: Kostnadseffektiviteten för finansieringsinstrumenten (mätt som kostnad per varje nytt jobb som skapas eller tryggas) beräknas till 2 735 euro/jobb. När det gäller de allmänna administrativa kostnaderna uppgår effekterna av personalkostnaderna i den totala budgeten till 5,8 %.

c) När det gäller samstämmighet kommer finansieringsmodellen för det nuvarande programmet att kopplas till andra aspekter i EU:s politik för konkurrenskraft och små och medelstora företag, t.ex. genom hänvisning till relevant flaggskeppsinitiativ i Europa 202-strategin eller till prioriteringar i småföretagsakten.

Alternativ 2: EU-finansieringen upphör

Att upphöra med EU-finansieringen skulle innebära att de politiska målen inte uppnås, och effekterna i förhållande till grundalternativet skulle i allmänhet bli negativa, både när det gäller sociala effekter och miljöeffekter.

a) Effektivitet: Den enda positiva effekten av detta alternativ är en kostnadsbesparing.

b) Verkan: Att upphöra med EU-finansieringen skulle leda till en betydligt mindre programförvaltning i medlemsstaterna på grund av fragmenterad förvaltning av olika enskilda nationella program, vilket inte har samma fördelar som samordnad förvaltning inom ett heltäckande EU-program.

c) Samstämmighet: Att upphöra med EU-finansieringen skulle leda till negativa resultat i form av skilda nationella tillvägagångssätt för konkurrenspolitiken och till att EU-dimensionen bortfaller.

Alternativ 3: Utvidgning

Olika grader av utvidgning av det nuvarande programmet har undersökts utifrån de alternativ som övervägdes i den externa undersökningen, med de ansågs inte vara något bärkraftigt alternativ.

Alternativ 3a: Optimal utvidgning

Genom alternativ 3a skulle i hög grad programmålen uppnås, men till en orealistisk kostnad.

a) Effektivitet: De positiva direkta **ekonomiska effekterna** av finansieringsinstrumenten uppskattas motsvara en ökning av BNP på ca 2,3 miljarder euro per år och 7,2 miljarder euro i ytterligare utlåning och investeringar i eget kapital jämfört med grundalternativet. Nätverkets verksamhet förväntas inte leda till några ytterligare resultat jämfört med grundalternativet. Budgeten för övrig verksamhet skulle också öka betydligt enligt detta alternativ. När det gäller kvalitet skulle verksamheten för att öka den europeiska konkurrenskraften och europeiskt entreprenörskap leda till att relevant politik som grundas på bästa praxis införs på EU-nivå och i medlemsstaterna. Det ger också positiva **sociala effekter** när det gäller sysselsättning. Även här förväntas finansieringsinstrumenten bidra i hög grad. De förväntas skapa eller trygga över 50 000 arbetstillfällen genom att omkring 65 000 fler företag får stöd jämfört med grundalternativet. Genom nätverket skapas eller tryggas dessutom ytterligare 1 750 arbetstillfällen per år. De positiva **miljöeffekterna** förväntas bli betydligt större än genom grundalternativet genom att initiativen till stöd för hållbara miljöprocesser och miljöprodukter förstärks inom särskilda industrisektorer och inom turism. Utvidgningen av nätverket skulle sprida EU:s miljöregler till fler länder utanför EU och leda till att bästa praxis sprids ytterligare.

b) Verkan: Kostnadseffektiviteten uppskattas uppgå till 4 732 euro per arbetstillfälle. Personalkostnaderna i den totala budgeten förväntas öka med 2,6 %, främst med anledning av betydande ökning av budgeten för finansieringsinstrumenten.

c) Samstämmighet: Genom detta alternativ utvidgas den nuvarande verksamheten så att den når ut till annan EU-politik och andra EU-program för att maximera möjligheterna till mervärde genom EU-finansieringen.

Delalternativ 3b: Balanserad utvidgning

Genom en balanserad utvidgning skulle de politiska målen uppnås på ett tillfredsställande sätt genom att det görs en avvägning av hur de knappa budgetresurserna ska fördelas.

a) Effektivitet: **De ekonomiska effekterna** av finansieringsinstrumenten förväntas medföra en ökning av BNP på ca 500 miljarder euro mer än i grundalternativet samt generera ca 1,7 miljarder euro i ytterligare möjligheter till utlåning och investeringar i eget kapital. Inga ytterligare effekter förväntas genom nätverket i förhållande till grundalternativet.

Budgeten för övrig verksamhet skulle öka till en mer lämplig nivå. En begränsad ökning av budgeten för stöd till europeisk konkurrenskraft skulle göra det möjligt att genomföra vissa av de nya åtgärderna i flaggskeppsinitiativet *En industripolitik för en globaliserad tid* i Europa 2020-strategin i förhållande till grundalternativet, t.ex. initiativ som rör företagens sociala ansvar. När det gäller policyutvecklingen för små och medelstora företag skulle samma budget som i grundalternativet behållas och samma effekter kan förväntas. När det gäller stöd till små och medelstora företag på marknader utanför EU skulle en betydande

ökning av det ekonomiska stödet leda till en ökad direkt närvaro av små och medelstora företag på viktiga marknader i världen, eftersom de skulle kunna dra nytta av specialiserat stöd. Ett bättre internationellt samarbete skulle också ge positiva effekter på företagens internationalisering.

När det gäller **sociala effekter** förväntas finansieringsinstrumenten lämna stöd till omkring 13 000 företag och därigenom skapa eller trygga 11 000 fler arbetstillfällen än genom grundalternativet.

Övrig verksamhet förväntas stärka samarbetet mellan beslutsfattarna på EU-nivå och på nationell nivå, och en stark betoning skulle läggas på att fastställa och sprida bästa praxis, vilket skulle ge betydande effekter. De planerade åtgärderna är i regel utformade för att vara öppna för alla grupper av ekonomiska aktörer och är därför icke-diskriminerande. Den verksamhet som planeras för att främja entreprenörskap är ett undantag, eftersom den också inriktas på särskilda grupper. Målet är att främja entreprenörskap i hela samhället, inklusive sociala entreprenörer, långtidsarbetslösa, äldre arbetstagare, migranter och etniska minoriteter. Verksamheten för att främja entreprenörskap förväntas exempelvis få en direkt sysselsättningseffekt på 300–400 ytterligare arbetstillfällen tack vare ökad internationalisering hos stödmottagande entreprenörer.

Miljöeffekterna förväntas inte bli märkbart större än genom grundalternativet.

De sammantagna **synergieffekterna** mellan programmets olika delar förväntas bli betydande i förhållande till grundalternativet, eftersom den förstärkta finansieringen av olika åtgärder förväntas öka samarbetet mellan beslutsfattare på EU-nivå och nationell nivå. Stor vikt kommer att läggas vid att fastställa och sprida bästa praxis. Nätverket skulle bli den centrala kontaktpunkten för de olika delarna och innebära att synergieffekter kan mångfaldigas mellan olika åtgärder, t.ex. stöd till små och medelstora företag utomlands och till internationellt industriellt samarbete. Ett annat exempel på förväntade synergieffekter är samspelet mellan Enterprise Europe Network och finansieringsinstrumenten. Utnyttjandet av nätverket för att främja finansieringsinstrumenten kommer t.ex. att minska behovet av annan marknadsföring. Verksamheten för att förbättra den europeiska konkurrenskraften, å ena sidan, och verksamheten för att utveckla politiken för små och medelstora företag, å andra sidan, kommer också att ömsesidigt förstärka varandra, eftersom de båda syftar till att förbättra grundförutsättningarna för de europeiska företagens verksamhet.

b) Verkan: Kostnadseffektiviteten uppskattas till 2 824 euro per arbetstillfälle. När det gäller allmänna administrativa kostnader uppskattas effekterna av personalkostnaderna i den totala budgeten uppgå till 4,1 %.

c) Samstämmighet: Genom detta delalternativ försöker man göra en bärkraftig avvägning mellan olika mål i syfte att maximera möjligheterna till mervärde från EU-finansieringen på flera områden som är kopplade till EU:s politik för konkurrenskraft och små och medelstora företag och som fastställts i flaggskeppsinitiativen i Europa 2020-strategin och i andra EU-program.

Delalternativ 3c: Riktad utvidgning

Genom alternativ 3c skulle vissa politiska mål uppnås genom att åtgärderna inriktas på enbart vissa problem som rör konkurrenskraft och entreprenörskap i den europeiska ekonomin.

a) Effektivitet: När det gäller **ekonomiska effekter** förväntas den ökade tillgången till finansiering leda till positiva kvantifierbara effekter. Jämfört med grundalternativet skulle koncentrationen av resurser främst till finansieringsinstrumenten göra det möjligt att ytterligare minska bristerna på marknaden när det gäller finansiering för små och medelstora företag. De strukturella effekterna på riskkapitalmarknaden skulle bli begränsade. Jämfört med grundalternativet förväntas dock finansieringsinstrumenten leda till en ökning av BNP på omkring 0,3 miljarder euro och 1,1 miljarder euro i form av ytterligare möjligheter till utlåning och investeringar i eget kapital.

Genom detta alternativ skulle fokus på finansieringsinstrumenten tillgodose finansieringsbehoven hos tillväxtinriktade företag, främst de företag som planerar en internationalisering. Ökningen av resurserna skulle ge fler unga företag möjlighet att få lånegarantier och eget kapital. Mer än hälften av resurserna i detta alternativ skulle avsättas till egenkapitalinstrument.

Genom nätverket förväntas vissa kompletterande effekter i förhållande till grundalternativet med anledning av att dess tyngdpunkt förskjuts så att det blir en central kontaktpunkt för små och medelstora företag som behöver hjälp med att få tillgång till finansiering. Denna effekt kan dock inte kvantifieras.

De huvudsakliga ekonomiska kostnaderna i detta alternativ skulle vara alternativkostnaden av att man inte tar vara på det europeiska mervärde som skulle kunna skapas genom annan småskaligare stödverksamhet i enlighet med grundalternativet och alternativ 3b. Det är inte möjligt att kvantifiera denna verksamhets ekonomiska effekter, eftersom det i de flesta fall rör sig om indirekta instrument.

Detta alternativ skulle leda till positiva **sociala effekter** genom finansieringsinstrumenten och resultera i ytterligare 5 300 arbetstillfällen per år jämfört med grundalternativet. Däremot skulle man gå miste om möjligheterna till europeiskt mervärde eftersom den småskaliga verksamheten enligt grundalternativet upphör. Utan verksamhet som stöder små och medelstora företag utomlands är det sannolikt att de europeiska små och medelstora företagen inte kan utnyttja de möjligheter på nya marknader som lyfts fram i nyligen genomförda undersökningar, vilket skulle leda till negativa ekonomiska och sociala effekter.

Miljöeffekterna förväntas bli positiva, men inte märkbart större än genom grundalternativet.

De sammantagna **synergieffekterna** mellan de olika delarna av det föreslagna programmet enligt detta alternativ förväntas bli mindre än i grundalternativet, eftersom sådana effekter bara skulle uppstå mellan finansieringsinstrumenten och nätverket.

b) Verkan: Kostnadseffektiviteten uppskattas till 4 385 euro per arbetstillfälle. När det gäller de allmänna administrativa kostnaderna förväntas budgeteffekterna av personalkostnaderna i den totala budgeten uppgå till 4,9%.

c) Samstämmighet: I detta delalternativ finns inga större synergieffekter eller kopplingar till andra EU-mål och EU-program, eftersom det främst inriktas på tillgång till finansiering för företagen i EU.

6. JÄMFÖRELSE AV ALTERNATIVEN

Mot bakgrund av ovanstående redovisas i tabellen nedan en bedömning av hur effektiva de olika alternativen är med grundalternativet som referensvärde, med vilket övriga alternativ jämförs (tabell 2), och kriterierna effektivitet, verkan och samstämmighet (tabell 3).

Hur effektiva de båda utvidgningsalternativ som övervägts för finansieringsinstrumenten är beror på hur åtgärden är sammansatt. I alternativ 3b är garantiinstrumentets andel större än i alternativ 3c. På grund av garantiernas mycket större hävstångseffekter kommer det därför många fler företag till nytta samtidigt som det skapar fler arbetstillfällen, vilket leder till ett större mervärde (BNP) per enhet i budgetmedel. Alternativ 3c grundas på nya varor och tjänster som finansieras genom riskkapital, vilket kan generera ett större mervärde och ökad tillväxt på lång sikt. Utnyttjandet av gränsöverskridande riskkapital kan också bidra till att marknaden för eget kapital utvecklas och till att företagens miljösystem stärks, vilket leder till mer långsiktiga effekter på ekonomin.

Tabell 2 Jämförelse av alternativens effekter

	Budgeteffekter	Ekonomiska effekter	Sociala effekter	Miljöeffekter
Alternativ 1 (grundalternativ)	213 miljoner euro/år	660 miljoner euro/år i ökning av BNP 1,8 miljarder euro i ytterligare utlåning och investeringar i eget kapital 200 miljoner i ökad omsättning/år	Stöd till 26 000 företag 17 000 arbetstillfällen skapas eller tryggas 900 nya varor, tjänster eller processer/år	År 2011 medverkar minst 7 500 små och medelstora företag i fler än 400 samarbetsavtal undertecknade med leverantörer av miljötjänster
Alternativ 2	0 miljoner euro/år	0	0	0
Alternativ 3b – måttfull utvidgning	340 miljoner euro/år	500 miljoner euro i ytterligare ökning av BNP 1,7 miljarder euro i ytterligare utlåning och investeringar i eget kapital	Stöd till ytterligare 13 000 företag 12 500 ytterligare arbetstillfällen skapas eller tryggas 200 ytterligare nya företag bildas	Ingen förändring i förhållande till grundalternativet
Alternativ 3c – riktad utvidgning	340 miljoner euro/år	300 miljoner euro i ytterligare ökning av BNP 1,1 miljarder euro i ytterligare utlåning och investeringar i eget kapital	5 300 ytterligare arbetstillfällen skapas eller tryggas	Ingen förändring i förhållande till grundalternativet

Tabell 3 Jämförelse mellan alternativen enligt de tre dimensionerna

	Budgeteffekter	Effektivitet	Verkan	Samstämmighet
Alternativ 1 (grundalternativ)	213 miljoner euro/år	0	0	0
Alternativ 2	0 miljoner euro/år	---	-	---
Alternativ 3b – måttfull utvidgning	340 miljoner euro/år	++	0	++
Alternativ 3c – riktad utvidgning	340 miljoner euro/år	-	+	--

Bildtext: (---) mycket negativt, (--) negativt, (-) något negativt, (0) ingen förändring, (+) något positivt, (++) positivt, (+++) mycket positivt

I alternativ 2 är det tydligt att de bakomliggande konkurrenskrafts- och entreprenörskapsproblemen inte åtgärdas. Om programmet upphör skulle även EU:s bidrag till åtgärder mot den ekonomiska krisens konsekvenser för småföretagen falla bort.

Det enda realistiska alternativet (förutom grundalternativet enligt alternativ 1) är antingen alternativ 3b eller alternativ 3c. I alternativ 3c koncentreras budgeten till endast två åtgärder, medan man i alternativ 3b försöker göra en avvägning mellan olika initiativ för att maximera möjligheterna till mervärde genom EU:s insatser på ett vidare område. Det innebär också att en avvägning görs mellan olika finansieringsinstrument. Alternativ 3b är därför effektivare när det gäller att uppnå programmålen och tillhandahålla en enhetlig uppsättning europeiska stödåtgärder. Konkurrenskraft innebär många saker och att enbart koncentrera resurserna till finansieringsinstrumenten och nätverket räcker inte. Men fler typer av verksamhet kräver också ett högre pris. Det innebär mer personal och därmed högre administrativa kostnader. Det offentliga samrådet med berörda parter visade dessutom att över 80 % av dem som deltog i samrådet stödde all planerad verksamhet. Alternativ 3b är den mest heltäckande lösningen och är därför att föredra.

7. ÖVERVAKNING OCH UTVÄRDERING

Systemet för övervakning och utvärdering av det framtida programmet skulle bygga på en tydlig hierarki med logiskt sammankopplade mål och motsvarande relevanta indikatorer. Det skulle utgöras av en heltäckande metod för övervakning och bedömning av den planerade verksamhetens resultat. Jämfört med nuvarande program skulle följande förbättringar göras av systemet för uppgiftsinsamling och analys samt av utvärderingen och övervakningen.

- *Utformning av nya särskilda indikatorer och övervakningsmetoder.*
- *Korshänvisning till indikatorerna i flaggskeppsinitiativen i Europa 2020-strategin* för att styra processen för programförvaltningen och för att ge kompletterande information till övervakningen av Europa 2020-strategin.

- **Användning av kontrafaktiska metoder** med jämförelser av stickprov av stödmottagare med ett liknande stickprov av icke-stödmottagare, om det är relevant, och för att skilja programmets effekter på de föreslagna indikatorerna från effekterna av de förändrade ekonomiska omständigheterna.
- **Användning av tematiska utvärderingar** för de olika delarna i det framtida programmet, om det är relevant.

Övervakningssystemet och indikatorerna för bedömningen av det nuvarande programmet har redan varit föremål för en särskild extern undersökning och för en slutlig utvärdering inom programmet för entreprenörskap och innovation. Rekommendationerna från dessa källor har använts för att förbättra övervakningen av det nuvarande programmet, som kommer att fortsätta genomföras fram till 2013. Rekommendationerna från en effektivitetsrevision av programmet för entreprenörskap och innovation som internrevisionstjänsten nyligen genomfört kommer också att beaktas i genomförandet av det nuvarande programmet och i utformningen av övervakningssystemet samt indikatorerna för nästa program. För detta ändamål utarbetas för närvarande en resultatrapport om det nuvarande programmet.

Det nya programmet kommer att bli föremål för både en halvtidsutvärdering och en efterhandsutvärdering i syfte att bedöma framstegen med att uppnå målen och resultaten. Halvtidsutvärderingen ska färdigställas senast i slutet av 2017 och ska ligga till grund för förberedelserna av nästa program. Efterhandsutvärderingen ska göras inom två år från det att programmet har slutförts.

När det gäller finansieringsinstrumenten kommer det framtida övervaknings- och utvärderingssystemet att grundas dels på regelbunden information om stödmottagarna som samlas in av de finansiella intermediärerna, dels på mellanliggande stickprovsundersökningar som kommer att täcka vissa delar mer i detalj. Kompletterande analyser kommer att göras i samband med utvärderingarna av programmet. I dessa utvärderingar kommer man särskilt att jämföra utvecklingen hos stödmottagarna med grupper av företag som inte utnyttjar de instrument som tillhandahålls. Det senare kommer att kräva en närmare analys, eftersom det naturligtvis finns faktorer som påverkar utvecklingen av ett enskilt företag som måste skiljas från programmets effekter. De viktigaste aspekter som här ska bedömas är utebliven tillväxt och sysselsättning på grund av att företagen inte får några garantier eller att ansökan om riskkapital avslås. Utvärderingarna kommer också att utökas i omfattning genom att effekterna av företagens internationalisering bedöms. De uppgifter som behövs för detta kommer att samlas in genom undersökningar (stickprov), snarare än genom vanlig rapportering, så att en oproportionerligt stor börda inte läggs på de finansiella intermediärerna och de slutliga stödmottagarna.